

УДК 371.13:78

СБІТНЄВА Олена Федорівна,

викладач кафедри співів і диригування

Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка (м.Старобільськ, Україна)

РЕПЕРТУАР ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Невичерпні можливості музики впливати на внутрішній світ особистості, формувати естетичну і моральну культуру підрастаючого покоління здавна викликали увагу філософів, культурологів, музикознавців, психологів, педагогів, які замислювалися над таємницями музичного мистецтва, намагалися визначити значення музичного мистецтва в розвитку особистості. Серед усіх видів дитячої музичної діяльності хоровий спів, як найбільш доступний вид творчості, займає особливе місце. Засоби музичної виразності дитячих хорових творів - мелодія, поетичний текст, ритм, темп, тощо, викликають емоції і переживання, формують внутрішній світ дітей.

В художньо-естетичному вихованні школярів засобами вокально-хорової музики важливе місце займає репертуар. Відомі педагоги Т.Овчиннікова, Б.Рачина, І Зеленецька та інші підкреслюють, що в репертуар потрібно включати різноманітні високохудожні твори з яскравими музичними образами, глибоким змістом, який повинен відбивати велич і красу рідної землі, духовне багатство народу тощо. Такі твори - героїчні, ліричні, юмористичні потребують від маленьких виконавців не тільки володіння різними виразними співацькими навичками, але й впливають на розвиток дитячої особистості.

В роботі з молодшими школярами репертуар набуває особливого значення, адже в цьому віці діти з інтересом включаються в хорову діяльність. Важливим завданням вчителя на цьому етапі є підтримання інтересу до музичного мистецтва, сприяння тому, щоб спілкування з

мистецтвом становилося внутрішньою потребою школярів.

В музично-естетичному вихованні молодших школярів значне місце повинні займати різнохарактерні дитячі хорові твори композиторів-класиків, дитяча народна пісня, а також пісні сучасних композиторів. Твори композиторів-класиків є зразками гармонійної і художньої довершеності. В творах Й.С.Баха, наприклад, в пісні "За річкою старий дім", кожна музична фраза вчить маленьких співаків правильному диханню, артикуляції, сприяє виробленню важливої навички співу на легато, усвідомленні динаміки твору, тощо. А в пісні В.А.Моцарта "Прийди, весна" для молодших школярів, на перший погляд, присутні складні інтонаційні місця, які є складними для голосу молодших школярів, але на практиці, вони легко долаються. Пісня вчиться легко і викликає у дітей радість, надає можливості для творчості, наприклад, створенню 2-голосся.

Необхідною у вокально-хоровому вихованні є сучасна дитяча пісня, сучасним школярам подобається сучасна музична мова, сучасні художні образи. З насолодою діти співають пісні І.Кириліної та інших композиторів.

Особливе місце в репертуарі повинна займати дитяча народна пісня - це школа вокального навчання. Українська народна пісня є одним із найкращих і найбагатших проявів духовних прикмет нашого народу.

Нехитрі ритми і рими несуть справді золоті зерна всього того кращого, що віками засівалось в українській народній усній творчості з її вершинами духовності і виховної мудрості. Саме народні пісні відрізняються яскравим змістом та чарівною мелодійністю. Діти усвідомлюють художньо-образну сутність народної пісні через емоційне переживання музично-поетичного художнього образу, усвідомлення поетичного змісту тощо. Український народно-поетичний пісенний матеріал володіє неповторною образною стихією, яка сприяє вмінню дітей емоційно переживати, слідкувати за розвитком художніх образів, знаходити щось нове, оцінювати красу мелодії, а також розвиває слухові і вокальні дані. В музичних образах

пісень-казок химерний, водночас чарівний, неповторний світ образної стихії, мотиви і сюжети малюють перед дитячою уявою проникливу людяність, неприхований ліризм, іноді лукавий гумор. Казковий, чарівний образ пісень, в яких царюють птахи і звірі, ліс і вітер, розповідає в алегоричній формі дітям про сутність людського буття, простий ритм та красива мелодія, глибокий зміст творів надає можливість розвитку в дітей відчуття музичної форми, вміння мислити образами, пробуджує творчість. Образи творів народно-поетичного жанру несуть уяву дітей в чарівний світ казки, де завдяки поетичній алегорії, спостерігаючи за життям героїв пісні, діти пізнають природу, людське життя, адже в образах персонажів пісень відчуваються різноманітні риси характеру людей. Знайомство з піснями викликає у дітей гордість за творчість, історію свого народу, яка пронизана мудрістю.

Колядки, щедрівки, в яких молодь славилася “господаря” і які виконувалися на різдвяні свята, розкривають перед нами картину народного життя, неповторний і самобутній світ наших предків. Народні українські пісні невід’ємні від усвідомлення краси природи. Пісні, які були створені народом багато століть тому, є популярними в народі і в наш час - «Щедрик», “Ой є в лісі калина”, “Косарі”, “Журавель”, “Іди, іди дощичку”, “А вже весна”, “Косарі”, “Добрий вечір, дівчино”, “Ой, сивая та і зозуленька”, “Над річкою-бережком”, “Дівка Явдошка” тощо. Музичні і поетичні образи цих пісень викликають естетичні і моральні переживання та знайомлять дітей з обрядами та традиціями українського народу.

Література

1. Воспитание музыкой: Из опыта работы / Сост. Т.Е.Вендрова, И.В.Пигарева. – М. : Просвещение, 1991. – 205 с. **2. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початкових класах** / О.Я.Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – 204 с. **3. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка** / Навч. посіб. / М. Г. Стельмахович. - К. : Довіра, 1997. – 295 с.

